

MAAILMAN TEATTERIPÄIVÄN JULISTUS

27.maaliskuuta 2019

Carlos Celdrán, Kuuba

Suomennos: Tarja Roinila

Ennen kuin itse heräsin teatterin maailmaan, mestarini olivat jo siellä. He olivat rakentaneet talonsa kuten myös poetiikkansa oman elämänsä hauralle perustalle. Monia heistä tuskin enää tunnetaan tai muistetaan; he työskentelivät hiljaisuudessa, vaatimattomissa harjoitussaleissaan ja täysien katsomoiden edessä, kunnes vuosien työn ja huikeiden saavutusten jälkeen vähitellen siirtyivät sivuun ja katosivat. Kun ymmärsin, että minun elämäntehtäväni ja kohtaloni olisi kulkea heidän askelissaan, ymmärsin myös, minkä riipaisevan ja ainutlaatuisen perinteen olin heiltä saanut: nykyhetkessä elämisen vailla muita odotuksia kuin halu tavoittaa yksi ainoa, läpinäkyvä hetki, jona ihminen kohtaa toisen teatterisalin pimeydessä vailla muuta turvaa kuin paljastavaan eleeseen ja sattuvaan sanaan sisältyvä totuus.

Niissä on kotimaani, noissa kohtaamisissa, joihin yleisö ilta illan jälkeen saapuu kaupungin eri kolkista jakamaan kanssamme tunteja tai minuutteja. Minä rakennan elämäni noista ainutkertaisista tuokioista, joina lakkaan olemasta minä ja kärsimästä itseni takia, joina synnyn uudelleen ja ymmärrän, mikä on teatterintekemisen merkitys: se että saa elää puhtaan, katoavan totuuden hetkiä, joina tietää, että kaikki mitä näyttämöllä sanomme ja teemme on totta ja heijastaa syvintä ja henkilökohtaisinta olemustamme. Maa jossa minä ja näyttelijät olemme kotonamme, koostuu noista hetkistä, kun heitämme naamiot ja retoriikan pois emmekä pelkää olla sitä mitä olemme, vaan tartumme pimeässä toisiamme kädestä.

Teatterin perinne on horisontaalinen. Kukaan ei voi sanoa, että teatteri sijaitsisi jossain maailman keskuksessa, tietyssä kaupungissa tai hienossa rakennuksessa. Se teatteri jonka minä olen imenyt itseeni, levittäytyy näkymättömälle kartalle ja kokoaa kaikkien

teatterintekijöiden elämät ja käsityötaidon yhteen ainoaan eleeseen. Kaikki teatterin mestarit kuolevat, he vievät mennessään ainutkertaiset oivalluksen ja kauneuden hetkensä, he kaikki katoavat samalla tavalla, ilman sen kummempaa kuolemattomuutta, tämän maailman ylittävää suojelusta tai kunniaa. Teatterin mestarit tietävät tämän, eikä mikään tunnustus ole sen varmuuden veroinen, joka on meidän työmme alku ja juuri: se että luomme suuren epävarmuuden keskelle totuuden, häilyvän merkityksen, voiman ja vapauden hetkiä. Mestareista ei jää muuta kuin tietoja, tehtyjen tuotantojen tallenteita, videoita ja valokuvia, joista saa vain kalpean käsityksen siitä mitä he saivat aikaan. Ja aina noista tallenteista puuttuu yleisön äänetön vastaus, sen välitön ymmärrys siitä, että sitä mitä nyt tapahtuu ei voi muotoilla toisineikä löytää tämän salin ulkopuolelta: että tässä jaettu totuus on kokemus elämästä, muutaman sekunnin ajan itse elämääkin kirkkaampi.

Kun ymmärsin, että teatteri jo itsessään on maa, koko maailman kattava suuri maa, minussa syntyi päätös, joka samalla merkitsee vapautta. Sanoin itselleni: sinun ei pidä lähteä sieltä missä olet, sinun ei tarvitse kiiruhtaa eikä siirtyä minnekään. Yleisö on siellä missä elät omaa elämääsi. Siellä ovat toverit jotka tarvitset rinnallesi. Jokaisen päivän koko läpitunkematon todellisuus on siellä, oman kotiovesi ulkopuolella. Tuosta näennäisestä liikkumattomuudesta käsin sinä teet työtäsi, teet suurimman mahdollisen matkan, teet uudelleen Odysseuksen matkan ja argonauttien matkan. Olet liikkumaton matkaaja, joka saat todellisen maailman tiheyden ja lujouden kiihtymään yhä suurempaan nopeuteen.

Matkasi määränpää on hetki, tuokio, ainutkertainen kohtaaminen kaltaistesi kanssa. Matkustat kohti heitä, kohti heidän sydäntään, kohti heidän subjektiivista kokemustaan. Matkustat heidän sisällään, heidän tunteissaan, muistoissa, jotka sinä herätät eloon. Se on huimaava matka, jota kukaan ei kykene mittaamaan eikä hiljentämään. Kukaan ei liioin kykene antamaan sille täysimittaista tunnustusta. Se on matka halki oman heimosi mielikuvituksen, se on siemen joka kylvetään kaukaisimpaan maahan: katsojiesi omatuntoon kansalaisina, ihmisinä, eettisinä toimijoina. Tämän takia en lähde minnekään vaan pysyn kotona, läheisteneni luona, näennäisesti paikallani, ja työskentelen yötä päivää, sillä minulla on hallussani nopeuden salaisuus.